

Seriál : O riadení úverového rizika

Vzhľadom na to, že naše stránky číta aj nemálo čitateľov z radov podnikateľov, menežérov a študentov, ktorí sa doposiaľ nešpecializovali na oblasť finančných trhov, publikujeme v našom časopise aj základné texty z tejto problematiky.

V tomto seriáli sa postupne zaoberáme vybranými otázkami riadenia úverového rizika.

V posledných častiach sme sa zaoberali analýzou bonity klienta.

13.časť : Niektoré novšie modely hodnotenia bonity bankového klienta

1. Index IN 05

Pôvodný Index IN 95 je českým pokusom manželov Neumaierových. Podľa názoru autorov je index IN 95 schopný využiť výstupy z českých účtovných výkazov a navyše aj zahrnúť zvláštnosti ekonomickej situácie v ČR.

Rovnica indexu IN 95 má tvar :

IN 95 =

$$V_1 \cdot A/CZ + V_2 \cdot EBIT/U + V_3 \cdot EBIT/A + V_4 \cdot T/A + V_5 \cdot OA/(KZ + KBU) + V_6 \cdot ZPL/T$$

kde :

A = aktíva

CZ = cudzie zdroje

U = nákladové úroky

KZ = krátkodobé záväzky

KBU = krátkodobé bankové úvery

ZPL = záväzky po lehote splatnosti

Ostatné skratky ako v predošlých modeloch

Hodnoty ukazovateľov je nutné do rovnice dosadzovať v desatinných číslach.

Pri stavových veličinách zo súvahy je dobré použiť priemerné hodnoty.

Symboly V_1 až V_6 predstavujú váhy.

Váhy $V_2 = 0,11$ a $V_5 = 0,10$ sú pre všetky odvetvia i pre celú ekonomiku rovnaké, pretože hovoria o úrokovom krytí i o bežnej likvidite a tie by mali byť na dostatočnej úrovni bez ohľadu na odvetvie. Váhy hovoria o významnosti uvedeného ukazovateľa, tá bola určená autormi indexu za použitia súboru viac než 1 000 českých podnikov.

Koeficienty váh pre index IN 95 sú zoradené podľa odborovej klasifikácie ekonomických činností (OKEČ) a sú uvedené v závere článku¹.

Interpretácia indexu IN 95 je potom nasledovná:

Index je väčší ako 2,00 = podnik je finančne zdravý

Index v rozmedzí 1,00 až 2,00 = podnik s potenciálnymi finančnými problémami

Index je menší ako 1 = podnik je finančne neudržateľný

Tento index sa teda zameriava hlavne na schopnosť podniku včas splácať svoje záväzky.

Modifikovaný Index IN 99²

Aby bolo možné posúdiť finančnú schopnosť podniku, teda nielen to, či tvorí hodnotu pre veriteľa, ale aj pre vlastníka, bol autormi modelu IN 95 vytvorený nový index IN 99.

Index bol zostavený na základe údajov 1 698 podnikov.

Rovnica má nasledovný tvar:

$$IN\ 99 = -0,017 \cdot X_1 + 4,573 \cdot X_2 + 0,481 \cdot X_3 + 0,015 \cdot X_4$$

Interpretácia indexu IN 99 je nasledovná :

IN 99 je väčší ako 2,070 = podnik tvorí hodnotu (dosahuje čistý zisk)

IN 99 je menší ako 0,684 = podnik tvorí zápornú hodnotu čistého ekonomického zisku

IN 99 je v intervale 0,684 až 2,070 = šedá zóna

Neskôr bol spracovaný index IN 99 (E), ktorý zohľadňoval špecifiká energetických podnikov.

¹ NEUMAIER,I., NEUMAIEROVÁ,I.: Zkuste spočítat svůj INDEX IN 95. In: Terno,1995, č.5, s.7 –10.

² KOTULIČ,R., KIRÁLY,P.,RAJČÁNIOVÁ,M.,: Finančná analýza podniku. 1.vyd. Bratislava, Vydavateľstvo Iura Edition, 2007, 206 strán. ISBN 978-80-8078-117-0

Index IN 01

Neskorším variantom, ktorý spája obidva predchádzajúce indexy (tj. IN 95 a IN 99) je index IN 01. Je určený pre odvetvie priemyslu.

Rovnica tohoto indexu má tvar³ :

$$IN\ 01 = 0,13 \cdot X_1 + 0,04 \cdot X_2 + 3,92 \cdot X_3 + 0,21 \cdot X_4 + 0,09 \cdot X_5$$

Kde

X_1 = celkový kapitál / cudzí kapitál

X_2 = VH pred zdanením a úrokmi /nákladové úroky

X_3 = VH pred zdanením a úrokmi /celkový kapitál

X_4 = výnosy celkom / celkový kapitál

X_5 = obežný majetok / krátkodobé záväzky (v širšom zmysle)

Potom je interpretácia výsledkov modelu nasledovná :

$IN\ 01 > 1,77$ = podnik tvorí hodnotu

$IN\ 01 < 0,75$ = podnik smeruje k bankrotu

$IN\ 01$ je v intervale 0,75 až 1,77 = šedá zóna

Inak povedané, podnik s hodnotou $IN\ 01$ väčšou ako 1,77 s pravdepodobnosťou 67 % tvorí hodnotu a naopak, podnik s hodnotou $IN\ 01$ menšou ako 0,75 s 86 percentnou pravdepodobnosťou smeruje k úpadku.

Index IN 05, publikovaný v roku 2005, je vytvorený ako zatiaľ posledný a je aktualizáciou indexu IN 01 na údajoch podnikov z roku 2004⁴:

$$IN\ 05 = 0,13 \cdot x_1 + 0,04 \cdot x_2 + 3,97 \cdot x_3 + 0,21 \cdot x_4 + 0,09 \cdot x_5$$

Kde

x_1 = celkový kapitál / cudzí kapitál

x_2 = VH pred zdanením a úrokmi /nákladové úroky

x_3 = VH pred zdanením a úrokmi /celkový kapitál

³ KOTULIČ,R., KIRÁLY,P.,RAJČÁNIOVÁ,M.,: Finančná analýza podniku. 1.vyd. Bratislava, Vydavateľstvo Iura Edition, 2007, 206 strán. ISBN 978-80-8078-117-0

⁴ SEDLÁČEK, J.:Finanční analýza podniku, 2009, Brno, Computer Press, str.112

X_4 = výnosy celkom / celkový kapitál

X_5 = obežný majetok / krátkodobé záväzky (v širšom zmysle)

Okrem nanovo definovaných váh jednotlivých pomerových ukazovateľov sa tu zmenili aj hranice klasifikácie podnikov:

$IN > 1,6$ môžeme predpokladať uspokojivú finančnú situáciu

$0,9 < IN < 1,6$ šedá zóna

$IN < 0,9$ firma je ohrozená vážnymi finančnými problémami

Názov odvetvia	V ₁	V ₃	V ₄	V ₆
Poľnohospodárstvo	0,24	21,35	0,76	-14,57
Rybolov	0,05	10,76	0,90	-84,11
Ťažba nerastných surovín	0,14	17,74	0,72	-16,89
Ťažba energetických surovín	0,14	21,83	0,74	-16,31
Ťažba ostatných surovín	0,16	5,39	0,56	-25,39
Spracovateľský priemysel	0,24	7,61	0,48	-11,92
Potravinársky priemysel	0,26	4,99	0,33	-17,36
Textilný a odevný priemysel	0,23	6,08	0,43	-8,79
Kožespracujúci priemysel	0,24	7,95	0,43	-8,79
Drevársky priemysel	0,24	18,73	0,41	-11,57
Papierenský a polygrafický priemysel	0,23	6,07	0,44	-16,99
Koksárne a rafinérie	0,19	4,09	0,32	-20,26
Výroba chemických výrobkov	0,21	4,81	0,57	-93
Gumárenský priemysel a výroba plastov	0,22	5,87	0,38	-17,06
Stavebné hmoty	0,20	5,28	0,55	-43,01
Výroba kovov	0,24	10,55	0,46	-9,74
Strojárstvo	0,28	13,07	0,64	-6,36
Elektrotechnika a elektronika	0,27	9,50	0,51	-8,27
Výroba dopravných prostriedkov	0,23	29,29	0,71	-7,46
Ostatný nezaradený priemysel	0,26	3,91	0,38	-17,62
Elektrina, voda, plyn	0,15	4,61	0,72	-55,89
Stavebníctvo	0,33	9,70	0,28	-28,32
Obchod a opravy motorových vozidiel	0,33	9,70	0,28	-28,32
Spoločné stravovanie a ubytovanie	0,35	12,57	0,88	-15,97
Doprava a spoje	0,07	14,35	0,75	-60,61
Ekonomika ČR	0,22	8,33	0,52	-16,80

Pokračovanie

Použitá literatura.

KOTULIČ,R., KIRÁLY,P.,RAJČÁNIOVÁ,M.,: Finančná analýza podniku. 1.vyd. Bratislava, Vydavateľstvo Iura Edition, 2007, 206 strán. ISBN 978-80-8078-117-0

NEUMAIER,I., NEUMAIEROVÁ,I.: Zkuste spočítat svůj INDEX IN 95. In: Terno,1995, č.5.

RŮČKOVÁ, P.: Finanční analýza – metody, ukazatele, využití v praxi, Praha, Grada Publishing, 2007, ISBN 978-80-247-1386-1

SEDLÁČEK, J.:Finanční analýza podniku, 2009, Brno, Computer Press